

ММ Кызмат

МАМЛЕКЕТТИК жана МУНИЦИПАЛДЫК

№ 1 (427) 11-январь, 2022-ж.

МАМЛЕКЕТТИК ЖАНА МУНИЦИПАЛДЫК КЫЗМАТКЕРЛЕРДИН БАСЫЛМАСЫ

Аскербек ЖАҢЫБАЕВ:

АЙЫЛ АЙМАГЫБЫЗДА КЕДЕЙЛИК КЫСКАРУУДА

3-бетте

КАЗАКСТАНДА АБАЛ ТУРУКТАШТЫ

Казакстанда абал акырындап калыбына келе баштады. Баш аламандык болгон ири шаарлардын көбүндө коомдук транспорт жүрүп, соода түйүндөрү иштеп жатат. Интернет байланышы кайра калыбына келди. Бирок, Алматы калаасынын айрым райондорунда антитеррористтик операциялар дале улантылууда. “Терроризмге каршы күрөшүү боюнча республикалык жана регионалдык оперативдик штабдар террордук коркучтун очокторун жок кылышты. Террористтер тарабынан басып алынган административдик объектилердин баары бошотулду”, - деп айтылат УККнын билдирүүсүндө. ИИМдин маалыматы боюнча, башаламандыкка катышты деген шек менен жалпы жонунан 8 миңге жакын киши кармалган. Өлкөгө келтирилген экономикалык зыян 215 млн. доллар деп бааланууда. “Январдын алгачкы күндөрүндө Казакстан масштабдуу кризисти баштан өткөрдү. Ал көз каранды эместиктин 30 жылдык тарыхындагы эң оор кризис болду”, - деп билдирди Казакстандын Президенти Касым-Жоомарт Токаев ЖККУнун кезексиз онлайн сессиясында.

Президенттин басма сөз катчысы Берик Уалинин айтымында, ЖККУнун аскерлери ушул жуманын аягында кайра кетиши мүмкүн.

Эске сала кетсек, Казакстандагы башаламандыктар 2022-жылдын 2-январында Мангистау облусунун Жаңыөзөн жана Актау шаарларынын тургундары суюлтулган газдын кымбатташына каршы митингге чыкканынан башталып, андан соң нааразылык акциялары башка региондорго да тараган.

ММ Кызмат КА ЖАЗЫЛЫҢЫЗДАР!

“ММКызмат” (“Мамлекеттик жана муниципалдык кызмат”) гезитине 2022-жылдын 1-жарым жылдыгына жазылуу уланууда.

ЖАЗЫЛУУ ИНДЕКСИ: 68551

ЖАЗЫЛУУ БААСЫ:

1 айга – 87 сом 52 тыйын

3 айга – 262 сом 56 тыйын

6 айга – 525 сом 11 тыйын

(почтанын кызматы кошулганда)

«ММКЫЗМАТ» ГЕЗИТИНЕ ЖАЗЫЛУУ
«КЫРГЫЗ ПОЧТАСЫНЫН» ЖЕРГИЛИКТҮҮ ТҮЙҮНДӨРҮНДӨ ЖҮРГҮЗҮЛҮҮДӨ.

УРМАТТУУ ОКУРМАН!

“ММКызмат” жумалыгына 2022-жылдын биринчи жарым жылдыгына жазылуу уланууда. Эгер Сиз Кыргыз Республикасындагы кадр саясаты, мамлекеттик жана муниципалдык кызматтарга жаңы дайындоолор жөнүндөгү жаңылыктарды, бошотуулар тууралуу эксклюзивдүү комментарийлерди, мамлекеттик жана муниципалдык кызматтарга бош орундар боюнча маалыматтарды, бош орундарды ээлөөгө тесстирлөөнүн жана сынактардын жыйынтыктарын билгиңиз келсе, анда “ММКызмат” гезитине жазылууга шашылыңыз!

Садыр ЖАПАРОВ:

КАЗАКСТАНДЫ ИШЕНИМДҮҮ КОШУНА ЖАНА СТРАТЕГИЯЛЫК ӨНӨКТӨШ КАТАРЫ АР ДАЙЫМ КОЛДОЙБУЗ

Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров Казакстан Республикасынын Президенти Касым-Жоомарт Токаевге Казакстанда болгон кайгылуу окуяларга байланыш-

туу көңүл айтты.

Мамлекет башчынын маалымат кызматынан маалымдагандай, Жапаров алгач Казакстанда болуп өткөн кайгылуу окуяларды терең тынчсыздануу менен кабыл алганын билдирди. «Казакстан Республикасында болуп өткөн кайгылуу окуяларды терең тынчсыздануу менен, жүрөгүм ооруп кабыл алдым.

Кыргыз Республикасынын элинин жана өзүмдүн атымдан Казакстан Республикасынын тынч калкынын жана укук коргоо органдарынын өкүлдөрүнүн курман болгондугуна байланыштуу жалпы улуттук аза күтүү күнүндө Сизге жана боордош Казакстандын элине терең кайгыруу менен көңүл айтам.

Орду толгус жоготуунун күйүтүн жана ызасын тең бөлү-

шүп, каза болгон казакстандыктардын туугандарына жана жакындарына чын жүрөктөн кайрат сөздөрүбүздү жана бардык жабыр тарткандардын тезирээк сакайып кетишин кааларыбызды жеткирүүнү өтүнөм.

Мамлекеттерибиздин көп кылымдык тарыхый, руханий жана маданий жалпылыгына негизделген, достуктун, ынак коңшулаштыктын жана өз ара урматтоонун бузулбас принциптерине таянуу менен биз Казакстан Республикасын ишенимдүү кошуна жана стратегиялык өнөктөш катары ар дайым колдойбуз.

Ушул оор мезгилде боордош Казакстан элине стабилдүүлүк, биримдик, тынчтык жана гүлдөп өнүгүү каалайм», - деп айтылат Мамлекет башчысынын телеграммасында.

Алымкадыр БЕЙШЕНАЛИЕВ:

ДАРЫГЕРЛЕРДИН АЙЛЫК МАЯНАЛАРЫ ЖОГОРУЛАДЫ

Былыр “кызыл зонада” иштеген дарыгерлердин айлык акысы 100 пайызга, калган кызматкерлердики 50 пайызга жогорулаган. Бул тууралуу Саламаттыкты сактоо министри Алымкадыр Бейшеналиев «Биринчи радиого» берген маегинде билдирди.

Министрдин айтымында, биринчи жолу коронавирус илдетине чалдыккан дарыгерлерге компенсация төлөнөт, ал эми кайра ооругандарга төлөнбөйт. Компенсациянын өлчөмүн ар бир оорукана өзү аныктайт. Ошондой эле ал быйыл да ак халатчандардын айлык акысын көбөйтүү аракеттери болуп жатканын, андан тышкары, 2022-жылы медиктерге ипотекалык насыялар берилип баштаарын маалымдады. Журналисттер министрден акыркы учурда статистика боюнча коронавирус жуктурган медиктер көбөйгөнүн, алардын коргонуу жаатында маселеси кандай болуп жатканын сурашты. «Медиктер да адам. Жаңы жылда эки жакка чыгып майрамдашты. Андан кийин ооруган кызматкерлердин саны өстү», - деди ал.

Министр дарыгерлерге оорудан сактануунун жолдору оозеки түрдө эскертилип келерин, кийин аларга чара көрүлүшү мүмкүндүгүн кошумчалады.

УКМК: КЫРГЫЗСТАНДЫК МУЗЫКАНТ ВИКРАМ РУЗАХУНОВ БОШОТУЛДУ

Кыргызстандык музыкант Викрам Рузахунов бошотулду. Бул тууралуу УКМКнын маалымат кызматы билдирди.

Буга чейин Казакстандын Qazaqstan мамлекеттик телеканалы 9-январда митингдерге катышуу үчүн Кыргызстандан бардык делген жарандын сурак берип жаткан видеосун жарыялаган. Ал белгисиз адамдар митингдерге катышуу үчүн 90 миң теңге сунуштап чакырып, самолётко билетин алып берип, батирге жайгаштырганын билдирген. Көп өтпөй Кыргызстандын ИИМ аталган жаран музыкант Викрам Рузахунов экенин аныктап, анын Алматыга концерт өткөргөнү барганын маалымдаган. Ошол эле учурда

кыргызстандыктар музыкантты террорчу катары көрсөткөнүнө нааразы болуп, аны бошотуу талабы менен Казакстандын Бишкектеги элчилигинин алдына митингге чыккан. Президент Садыр Жапаров кыргызстандык музыканттын Казакстандын күч органдары тарабынан кармалганына байланыштуу өз пикирин билдирип, “Казакстанда иштеп жүргөн биздин жарандарыбыз көп. Балким, алардын арасында митингке катышып калгандар да болушу мүмкүн. Эгер катыштыгы жок, жөн гана адилетсиз жоопко тартылып жаткан жарандарыбыз болсо, алардын ар бири үчүн катуу күрөшөбүз”, - деп айткан. Ал эми УКМК төрагасы Камчыбек Ташиев митингге чыккандарга

жолугуп, коңшу өлкөгө нота жиберилерин айткан. Кийинчерээк ТИМ Рузахуновду бошотуу талабы менен Казакстанга нота тапшырган.

ПРЕЗИДЕНТ САДЫР ЖАПАРОВ КЫСКА МӨӨНӨТТҮҮ ЭМГЕК ӨРГҮҮГӨ ЧЫКТЫ

Кыргыз Республикасынын Президенти Садыр Жапаров 10-январдан тартып кыска мөөнөттүү эмгек өргүүсүнө чыкканын өлкө башчынын

маалымат кызматы билдирди.

Мамлекет башчысы өлкөдөгү жана чөлкөмдөгү кырдаал тууралуу толук ма-

алымат алып турмакчы жана Министрлер кабинетинин, башка мамлекеттик органдардын жетекчилиги менен байланышта болмокчу.

Агенттикте

КОМИССИЯНЫН ЖУМУШЧУ ОТУРУМУ ӨТТҮ

Президенттин Жарлыгы менен муниципалдык резервди түзүүнүн жобосу иштелип чыгып, аны түзүү КР Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча мамлекеттик агенттикке тапшырылган. Кечээ муниципалдык резервге тандоо боюнча жети адамдан турган комиссиянын экинчи жолку жумушчу кеңешмеси өттү.

Шаар мэрлерин, алардын орун басарларын жана айыл өкмөттөрүнүн башчыларын тандоо боюнча сынак жарыяланып, документтерди кабыл алуу этабы соңуна чыкты. Азыркы учурда документтерди кароо жүрүп жатат. Квалификациялык талапка жооп берген талапкерлер сынактын экинчи этабына, тастирлөөгө жиберилет. Тестирлөөдө жогору балл алгандар аңгемелешүүдөн өтүп, андан соң аларды резервге киргизүү боюнча чечим кабыл алынат.

«ММ кызмат»

Тел.: (0312) 62-16-26
mmkymat@gmail.com
mmkymat@mail.ru

ГЕЗИТ ЭЭСИ:

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча мамлекеттик агенттик жана редакциянын эмгек жамааты

Башкы редактор

Надыр Момунов

Башкы редактордун орун басары, жооптуу катчы

Дайырбек Мейманов

Кабарчылар:
Рысбай Сагынوف
Мамат Сабыров

Корректор
Гүлназ Нурмаханова
Верстка
Нурлан Кыдыков

Менеджер
Татьяна Ибраимова
тел./факс: (0312) 62-16-36,
0558 (0776) 508268
Келишимдер жана
реквизиттер үчүн:
tatianashukurbekovna@gmail.com

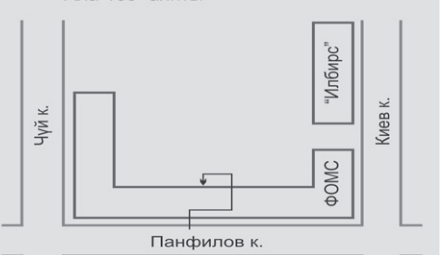
«ММ кызмат» гезити
2013-жылы
7-июнда негизделген

ИНН 01210201310016
БИК 135001
ОАО «Айыл банк», Бишкек ш.,
Биринчи май району,
р/с 1350100026248533
Катталуу күбөлүгү № 1941

“Учкун” ААК басмаканасында басылды.
Заказ № 1 Нускасы 2160

Биздин дарек: 720040, БИШКЕК ш.,
ЧҮЙ проспекти 122

“Ала-Тоо” аянты

«Эң мыкты айыл өкмөтү» наамына өткөрүлгөн республикалык сынакта 2020-жылдагы иштердин жыйынтыгы боюнча экинчи топтун арасынан, тактап айтканда, оор шарттагы айыл өкмөттөрдүн ичинен Жалал-Абад облусунун Тогуз-Торо районунун Атай айыл өкмөтү 2-орунду жеңип алып, 1000000 (бир миллион) сом байгеге ээ болду. Бул айыл өкмөтү кандай критерийлерден улам «эң мыкты айыл өкмөтү» наамына татыды? Аталган айыл өкмөтүнүн башчысы Жаңыбаев Аскербек Карыпбекович менен ушул жагдайда маектештик.

- Республикабызда бир топ айыл аймактары таза суудан өксүп келет, Сиздердечи?

- Бизде ичүүчү таза суу менен камсыздалган калктын саны жалпысынан 70 % дан жогору. Атай айыл өкмөтүнүн аймагындагы Атай, Карл Маркс айылдарын ичүүчү таза суу менен камсыздоо аракети республикалык бюджеттен каржыланып ишке ашырылды. Атап айтсак, Атай айылында «Элима» ЖЧКсы тарабынан 17,8 млн сомдук, ал эми Карл Маркс айылында «Ак ниет» ЖЧКсы тарабынан 19,7 млн сомдук иш аткарылып, таза суу объектилери ишке берилгени турат. Ошентип, айыл аймагындагы калктын дээрлик 90%ы ичүүчү таза суу менен камсыздалмакчы.

- Кендирди кедейчилик эле кесет эмеспи, Сиздердин аймакта кедейчиликтин деңгээли кандай, кыскарып жатабы?

- Жылдан жылга салыштырмалуу кедейлик деңгээлинин төмөндөө динамикасы бар. Алсак, 2020-жылы аймагыбызда кедейликтин деңгээли 46,5% болсо, 2021-жылы 43,25%ды түздү. Жакыр үй-бүлөлөрдүн саны төмөндөп, 3,3% - 5%га чейин кыскарган. Оокаты тартыш үй-бүлөлөргө жардам берип турабыз. Атай, Карл Маркс айылдарындагы аз камсыз, көп балалуу үй-бүлөлөргө мамлекеттик резервден 127,8 (жүз жыйырма жети миң сегиз жүз) сомдук ун таратылды. Макмал компаниясы ЖЧКдан 60,0 (алтымыш миң) сомдук ун, май, чай жана Саймалуу-Таш коомунан 2,0 (эки миң) сом, айыл тургундарынан 58,0 (элүү сегиз миң) сомдук азык түлүктөй, акчалай жардам берилди. “Улгайган адамдардын күнүнө” карата айыл тургуну Бобукеев Бакдөөлөт

жеке өзүнүн атынан Атай, Карл Маркс айылынын кары-картаңдарына 15,0 (он беш миң) сомдук азык түлүктөн жардам берди. Ошондой эле Атай үрөн чарбасынан 7 (жети) оокаты тартыш үй-бүлөгө 4550 (төрт миң беш жүз элүү) сомдук азык түлүктөй жардам берилди. Майыптар күнүнө карата демөөрчүлөр тарабынан мүмкүнчүлүгү чектелген 15 адамга 10300 сомдук азык- түлүк таратылды.

- Коомдук жайларды көрктөндүрүү, жашылдандыруу, айыл аймагын таштандылардан арылтуу жагычы?

- Аймакта коомдук жайлар - клуб, китепкана, спорт аянтчалары иштөөдө. Айыл тургундары кызыккан түрдүү ийримдер бар. Маданий объекттер толугу менен элге кызмат кылууда, имараттардын абалы жакшы. Маданий-эс алуу жана спорттук иш-чаралар дайыма уюштурулуп турат. Сейил бак зонасы кур-

чоого алынып, жашылдандыруу иштери жүргүзүлүп, жалпы 730 түп мөмө-жемиш багы жана дарактар отургузулду. Тиричилик таштандыларды чогултууну, ташып чыгууну жана утилдештирүүнү уюштуруу, КТТ чогултуу жана утилдештирүү боюнча атайын кызмат бар. КТТ чогултуу бир айда бир жолу жүргүзүлөт, таштанды полигону ченемдерге жооп берет.

- Айрым айылдар “караңгыда каман күркүрөйт” болуп кооптуу. Көчөлөрү караңгы, баткак... Сиздердин айыл

аймагы кандай?

- Айылдарды утуру ирээтке келтирип жатабыз. Мында ички инвесторлордун көмөгү чоң болууда. Карл Маркс айылынын ички жолун оңдогонго Базарбаев Канатбек 7,0 (жети миң) сомдук колдоо көрсөттү. Айылдык кеңештин депутаты Жолдошбек уулу Эрмектин демөөрчүлүгү менен Атай айылынын Султан көчөсүнүн, Карл Маркс айылынын Кызыл-Суу көчөсүнүн жолдоруна шагыл төгүлүп, оңдоп-түзөтүлүп, 25,0 (жыйырма беш миң) сомдук иш аткарылды. Ал эми Карл Маркс айылынын тургуну Сартбаев Болот Чоң-Дөбө көпүрөсүн оңдогонго 3,0 (үч миң) сомдук колдоо көрсөттү. Карл Маркс айылынын көчөлөрүн жарыктандыруу үчүн 57940 (элүү жети миң тогуз жүз кырк) сом акча каражаты Казарман коомдук фондунан каралып, иш жүрүүдө. Атай айылындагы “Эс алуу паркын” жашылдандырууга, көрктөндүрүүгө айыл

өнүгүшү кандай?

- Айыл аймагыбызда ишкердик бара-бара активдешип жатат. Жаңы ишканалардын өсүү динамикасы жыл сайын 20%ды түзүүдө. Жаңы 2 дүкөн, 2 баня, тигүүчү цех ачылды. 15 киши жумуш орду менен камсыздалды. Мал чарбачылыгын өнүктүрүү багытында менчик чарба ишке киришти. Саймалуу-Таш, Барктабас жалпы билим берүүчү орто мектептери «Ага Хан фондусу» ишке ашырган, Дүйнөлүк банк каржылаган «Кыргыз Республикасындагы мектептердин деңгээлин жакшыртуу үчүн коомчулукту иш чараларга тартуу» долбоорунун алкагында 336,0 (үч жүз отуз алты миң) сомго долбоор өткөрүлүп, каржыланды. Карл Маркс айылындагы ФАПтын жаңы имаратынын курулушун куруу үчүн үлүштүк дем берүүчү грантка сунушталган долбоор жактырылган. Сметалык баасы – 2744765 (эки миллион жети жүз кырк төрт миң жети жүз алтымыш беш) сомдук долбоордун бүгүнкү күндө толук курулуш материалдары алынып келинип, иш жүргүзүлүүдө. Атай айыл аймагындагы 4800 метр аралыктагы Кызыл Октябрь участкасынын жолу 2955160 (эки миллион тогуз жүз элүү беш миң бир жүз алтымыш) сомго тендерден утул, иш аткарылууда. Атай айыл өкмөтүнүн имаратын архитектуралык негизде капиталдык ремонттон өткөрүү үчүн үлүштүк дем берүүчү грантка долбоор сунушталып, сметалык баасы 1460691 (бир миллион төрт жүз алтымыш миң алты жүз токсон бир) сомдук иш аткарылды.

- “Таажы вирусу” азыр да көйгөйлүү болуп турат. Элет эли өзү менен өзү болуп кыйналып калган жокпу?

- Пандемияга карата күндүзгү стационарларды уюштуруу үчүн жана анти-септикалык каражаттарды алууга, айыл тургундарынын азык түлүгүн автоунаа менен алып келип берүүгө 49835 (кырк тогуз миң сегиз жүз отуз беш) сом, жалпы жергиликтүү бюджеттен 193535 (жүз токсон үч миң беш жүз отуз беш) сом каралып, ФАП, ҮДТ кызматкерлерине комбинезон, жергиликтүү тургундарга антисептик, хлор, беткап, колкап алынып таратылды. “Айнуска” ишканасынан 5,0 (беш миң) сомдук беткап бекер берилди. Пандемияга карата БУУ ДАТП долбоорунан 112200 сом, “Кыргызалтын” ачык акционердик коому тарабынан 20,0 миң сом, “МакмалГолд” компаниясынан 50,0 миң сом жана айыл тургундары тарабынан 146436,6 сом накта акча каражатына бул оорунун алдын алуу үчүн иш-чаралар уюштурулду. Карантин учурунда Атай айылынын тургуну Сулайманов Даткабай жакыр, жалгыз бой, аз камсыз үй-бүлөлөргө 50,0 (элүү миң) сомдук жана Карл Маркс айылынын тургуну Шабданбек уулу Байболсун 35,0 (отуз беш миң) сомдук азык түлүк таратышты.

**Маектешкен
Дайырбек МЕЙМАНОВ**

Айыл өкмөттүн эмгек жамааты

РОССИЯДА ЧИНОВНИКТЕР КАНДАЙ КИЙИНИШИ КЕРЕК?

- Гилана Михайловна, биздин мамлекеттик кызматкерлердин дресс-код боюнча канчалык түшүнүгү бар?

- Эгер, жок дегенде, алтымыш пайыз түшүнүгү болгондо биз ушунча убакыт корутуп, сунуштарды иштеп чыкпайт эле да. Бир жыл убактыбыз кетти. Ага чейин да бир жыл даярданганбыз. Бул өтө эмгекти көп талап кылган, татаал жумуш болду. Ага протокол, этикет боюнча адистер, стилисттер, имиджмейкерлер катышты.

- Бул ишке мамлекеттик кызматкерлер да тартылдыбы?

- Албетте. Алар бизге эксперт болуп беришти. Биз аларга пикириңерди айткыла деп, долбоорлорду жиберип турдук. Ачыгын айтыш керек, мамлекеттик кызматкерлер бизге караганда да катуу сунуштарды айтып жатышты.

- Ошондо чиновник кандай кийиниш керек?

- Анын баары кырдаалга байланыштуу. Эгер кызматкер офисте иштеп, эч ким менен жолукпаса — бул бир жагдай. Эгер ал командировкага чыкса — башка жагдай. А эгер ал губернатордун кабыл алуусуна чакырылса — бул өзүнчө жагдай. Баары болуп айымдар үчүн беш, мырзалар үчүн алты дресс-код иштеп чыктык. Аябай кылдат иштедик. Костюмдардын өңүнө баштап, байпактардын узундугуна чейин эске алынды.

- Кийимдердин, аксессуарлардын баасын да көрсөттүңүздөрбү?

Россияда “Дресс-код. Мамлекеттик кызматкерлер үчүн дресс-код” деп аталган документ даярдалды.

24 барактан турган бул документте чиновниктер кандай кийиниши керек экендиги түшүндүрүлгөн.

Бул сунуштар кантип даярдалганы, алардын мааниси тууралуу протокол боюнча адистердин улуттук ассоциациясынын аткаруучу директору, РАНХиГСтин эл аралык протокол жана кросс-маданий коммуникациялар борборунун жетекчиси Гилана Михайлова ой бөлүштү.

- Көрсөткөн жокпуз. Бул өтө назик маселе, аны ар бир мамлекеттик кызматкер өзүнүн шартына жараша аныктоого тийиш. Себеби, мамлекеттик кызматкерлер ар түрдүү, алардын айлыктарды да ар кандай. Бирок, кайсыл бир айым айталы, облустук администрацияда иштеп, бирок, “Шанель” фирмасынын кийимин кийип жүрсө, ал иштешкен, ал күнүгө кабыл алган кишилерди сыйлабагандык болуп калат.

- Сиздер иштеп чыккан документ сунушпу же көрсөтмөбү?

- Сунуш. Бирок, оңтойсуз абалда калгандан көрөкчө эрежени билип алган жакшы эмеспи.

- Адамдар кандай кийинүү боюнча сунуштарды кабыл алышы өтө кыйын. “Кандай кийинсем өзүм билем” дегендер четтен чыгат. Чиновниктер Сиздердин сунуштарга кулак салышат деп ойлойсузбу?

- Кээ бир терсаяк кишилер болот. Андайлар аз санда мамлекеттик кызматта да бар. Бирок, андайларга баары бир, алар мамлекеттик бийликтин өкүлдөрү экендигин, мамлекеттик чөйрөдөгү иштин тигил, же бул бөлүгүнө жооп беришээрин, демек, кийими да ошого ылайык болушун түшүндүрүшүбүз керек. Биз жолугуп, дресс-код тууралуу сүйлөшкөн кишилердин көбү “кандай кийиниш керек экендигин эми түшүнбөдүкпү”, - деп айтып атышты.

- Орус чиновниктеринин арасынан сиздин оюңузча ким кийинүү жагынан эталон боло алат?

- Айымдардан Валентина Матвиенко. Ал эми мырзалардан болсо, президенттен сырткары, эң элеганттуу эркектердин бири Сергей Лавров. Ал дайыма жакшы кийинип жүрөт. Бир гана жолу Монголияга жынсы менен барганы эле болбосо... Кыязы, самолетто кийимин которгонго үлгүрбөй калса керек. Ал өзү деле өзүн оңтойсуз сизди болуш керек деп ойлойм.

- Расмий иш сапардын учурунда пикникке, же балык кармоого барып калса, дресс-код сакталышы керекпи?

- Сакталат. Болгону, анда башкача дресс-код болот. Себеби, ал жерде да журналисттер иштеп, сүрөткө, телеге тартышат. Андыктан, сенин кандай кийингениң өтө маанилүү.

- Белгилүү советтик бийчи Махмуд Эсенбаев СССРдин Жогорку Кеңешинин депутаты болуп турганда кеңешмеге европалык костюм, папах менен келчү эле. Дресс-коддо улуттук кийимдер боло береби?

- Эмне үчүн болбосун? Бирок, анын да ыгын билиш керек. Мен косоворотка кийип жүргөн эки депутатты көрдүм. Эсембаевге папахка кандай жарашса, аларга деле орустун улуттук көйнөгү со-

нун жарашып калыптыр. Улуттук кийим биздин дресс-коддун алкагына кирет. Бирок, Россия светтик, цивилидүү мамлекет. Губернатордун кабылдамасына, же Кремлге кокошник, сарафан кийип барган туура эмес болуп калат.

- Чиновниктер дресс-коддо кандай катчылыктарды кетиришет?

- Эл кызматында жүргөн кишилерге кымбат баалуу сөйкө-мончоктор жарашпайт. Кээ бир аялдар жашы улгайып калганына карабастан, кыска юбка кийип алышат. Сахнада отуруп калышы мүмкүн экенин эске алышпай, конференцияга да кыска юбка менен келишет. Айрым айымдар бийик така кийишет, бул өтө кооптуу, себеби, плиткасы аябай жылма

мекемелер бар, тайып кетүүлөрү мүмкүн. Көкүрөгү ачык көйнөк кийип, көзгө жарк этип урунган макияж пайдаланган, же макияжды такыр колдонбой койгон да орунсуз.

- А эркектерчи?

- Кыска байпак, майрылган батинке кийип алчулар бар. Кээ бирөөлөр размери тар пиджак кийип алышса, кээ бирөөлөрүнүкү чыпыйып, тар. Аларды көргөндө бирөөнүкүн сурап кийип келгенби деген ой кетет. Же болбосо, кээ бир кишилер пиджактын үстүнөн кыска куртка кийишет. Кыска куртканын астынан узун пиджактын этеги чыгып турганы аябай жаман көрүнөт. Мен түшүнбөйм, куртканын үстүнөн плащ, же пальто кийсе болбойбу?

- Балким, мамкызматкерлердин кийиминде ушундай “куник” көрүнүштөр болбосун үчүн мундирге өтүш керектир?

- Бизде дипломаттар, прокуратура, аскер кызматкерлери, дагы бир катар министрликтерде иштегендер салтанаттуу учурларда мундир кийишет. Бирок, менин көз карашымда чиновниктердин баарына мундир кийгизген туура эмес болот. Анткени, мундирдин тең жарым акчасын өздөрү төлөгөн учурда да калган бөлүгү салык төлөөчүлөрдүн желкесине түшкөн жүк болот.

- Дресс-код ийгиликке жетишүүдө кандайдыр-бир ролду ойнойбу?

- Албетте. Адамдын тышкы кебетеси анын өзүнө караганда да көбүрөөк нерсени айтып турат. Эки размер чоң пиджак кийип, желкесине какач түшүп калган адам кандай таасир калтырат? Кызматкер тышкы кебетеси менен коомчулукка бюрократиянын кейпин эмес, мамлекеттик кызматка карата заманбап мамилени көрсөтүүгө тийиш. Адамдын кебетеси начар болсо мен ага добуш бергим келбейт, ишеним да артпайм.

(“Российская газета” гезитинен которулуп алынды)

Жазуучу, адабиятчы Виктор Ерофеевдин “Эхо Москвы” радиосунда жаш-курак жөнүндө журналист Алексей Соломин менен “Кууланган курак” деген темадагы маегинен сунуштайбыз. Маек кыскартылып берилди. Жазуучу маектешип жатып, ар бир курактын өзүнүн артыкчылыгы жана кемчилиги, карылык жана жаштык, ага карата коомдун мамилеси, ар курактагы атактуу инсандардын тарыхтагы орду жөнүндө пикирин билдирген.

Биз саясатка тийиштүү маселелерди талкуулап жатып, адамдарды социалдык адамдын формасы катары гана карайбыз. Алардын жаратылышына, биологиясына байланышкан нерселерди унутуп калабыз. Кээде жаш курактын анча деле мааниси болбой калат. Себеби, жаштардын арасында дагы акылсыз, келесоолору бар. Ошол эле маалда таң атпай жай жүгүрүү — джогинг менен алектенген, бүгүнкү күн, өткөн чак жөнүндө кызыктуу маектеше алган америкалык улгайгандар бар. Калифорния шаары үчүн 78 жашка чыгуу — көп эмес.

Нобель сыйлыгынын ээси, акын, жазуучу, котормочу Б. Пастернактын: “Жаштар топ-тобу менен келет да: “Биз баарынан кыйынбыз, биздин билимбиз жаңы, жаңы технологиябыз бар, биз дүйнөнү ала салдырып салабыз” — дешет”, - деген сөзү бар. Чындыгында Пастернак ошол сүрмө топтон бошонуп, башка багыт алганын кыйыта айткан. Ал эми ошол сүрмө топ бир жерде тегеренип кала берет, өзүнүн стереотиптерин иштеп, ошол капканда калат. Кээ бир адамдар мына ошол сүрмө

Виктор ЕРОФЕЕВ, жазуучу, адабиятчы:

КАРЫЛЫК – ЖЕТИЛГЕН АКЫЛ, ЖЕМИШТҮҮ КУРАК

топту пайдалануу үчүн аянтча кылышат, бири саясатка кетет, бири башка багыт алат.

Мында биз социалдык дегенге көңүл бурган жокпуз. А социалдык тепкичти алганда карылык менен бирге жетилген акыл, анан жемиштүү курак, акылмандык келет. Кээде гана ал деменцияга өтүшү мүмкүн.

Адамдарды жашына бөлбөй, акылдуу жана акылы жок же такыр эле келесоо — деп бөлөлүүчү.

Каерде окуган, каерлик, алган билими — дегенге мисал кылып, картаң Пикассону алалы. Ал жашына карабастан эле энергияга, акылга толгон киши болчу. Ошол эле маалда такыр эле бактысыз 30 жаштагыны алалы... Салыштырып болобу?

Турмуштук тажрыйба кээде адамзатты кыйсыпыр кыла турган формага өтүп кетиши дагы ыктымал. Кээ бир адамдар өзүнө карата бирөө аны кордоп жатат, кемсинтти, шылдыңдап жатат, бекинип алып тыңшап жатат — деши мүмкүн. Турмуштук тажрыйба жашоодон коркууга, шексиздүүгө да алып келиши абзел. Ал эми күчү жана таланты бар жаштардан А.Пушкинди караңыз, тажрыйбасы жок, лицейде окуп жүрүп эле жазган мыкты ырына Державин өзү суктанчудай болду эле го.

Ошондуктан акылдуулук менен таланттуулук жаш куракка карабайт.

Жаштардын да түрү көп, кээ бири Думанын депутаттарынын көңүлү менен болууга, аларга жагынууга аракет кылышат. Мындай кул мүнөздөрдүн кылыгы жийиркенитчүү. Ошону менен катар жаш жана тайбастар бар. Бирок аларды алга көп деле жылдыра коюшпайт. Ал эми Франциянын президенти Эммануэль Макронду алалы. Башында ал дагы тайбас, чечкиндүү эле. Анын философиялык

билими бар жана адамды кантип, каерден багындырышты да билчү.

Россия үчүн ардагер курагына жетүү — активдүү жашоодон четке сүрүлүү дегенди түшүндүрөт. Мен ал курактын бөлүнгөн акчасы менен колдоном, бирок ошол статуска — карылыкка моюн сунбайм. Себеби бир топ атактуу жазуучумун да. Бир жакка барсам мени карап туруп: “Ии, картаң неме экен” — деп, шаабайы сууп калышат. Анан туруп: “бул башкачараак экен” — дешет. Сүйлөшө келгенде атымды таанып, сөз башка нукта кетет. Мына ошондон эле бизде кары кишилерге мамиле начар экендигине, алып эле көмө салгылары келээрине ынанамын. Пенсия деген — канчалаган жылдар бою тапкан эмгегиндин бөлүгү. Эч ким ардагерге садага кылып берип жаткан жок. А көп адамдар пенсияга чыккандарды мамлекеттин акчасын уурдап жашап жаткандай көрүшөт. Карылар жакшы иш таба алышпайт, аларды начар дарылашат. Ооруканаларга да дарылаганга алышпайт. Оорукчан кары адам түз эле мүрзөгө барып, жатып алсын дегендей мамиле кылышат. Эгерде мурдагы Советтер Союзунун жаранынын көнүмүш адаттарына карап көрсөк — бул өтө коркунучтуу эскичилик. Ал эми 21-кылымдын талаптарына караганда өлкө бул жаман адаттан жакшылап дарыланышы керек. Россияда карыларды сыйламак турсун, майып катары жоюп салгысы келет. Тактап айтканда, майыптарга мамиле жакшы жакка өзгөрүүдө дечи, ал эми карылыкка мамиле бара-бара жаман болууда. Үй-бүлөсүнө да жүк, ооруйт, карылык жыттанат, дары алып бериш керек. Аны багыш керек, улам дарыгерди чакырып туруу, адам багуучу жалдаш керек. Ошону үчүн тезинен мүрзөгө! Анын үстүнө жакырдыкты алып

кара... бул да кошумча терс таасир этет. Балдардын өзүнүн балдары ызылдап жатышат де. Бизде дыйкандар катмары деле карыларды көп сыйлачу эмес, ал эми ак сөөктөр, тескерисинче, кары адамды, улуу муунду сыйлоону туура деп эсептечу, ата-бабалары менен сыймыктанчу.

Салттуу коомдо, баланы тарбиялоодо акылмандык жаш өйдөлөгөндө келет — деген пикир бар. Чыгыш элдеринде кары адам акылман делет, ал үй-бүлөнү: балдарын, неберелерин, чөбөрөлөрүн башкарат. А бизде мунун баарынын бырын-чырыны чыккан. Көчөлүк, талаалык ой-жорум калыптанып калган.

Окуучулар окутуучуларга банкоматтан акчаны алууну үйрөтүшүүдө. Анан, алар өзүлөрүн окутуучудан күчтүүмүн деп ойлоп алып жатышат.

КАЙСЫ МАМОРГАН КАЛКТЫН ИШЕНИМИНЕ КАНДАЙ ТАТЫП ЖАТАТ?

Кыргыз Республикасынын Улуттук стратегиялык изилдөөлөр институтунун маалыматына караганда, мамлекеттик органдын ишинин сапатына Калктын ишеним индексинин (КИИ) жыйынды көрсөткүчү 2020-жылдын биринчи жарым жылдыгынын жыйынтыгы боюнча максималдуу мүмкүн болгон 100 баллдын 25 баллын түзгөн. Бул 2020-жылдын биринчи жарым жылдыгынын көрсөткүчүнөн 5,5 баллга жана 2019-жылдын экинчи жарымындагы көрсөткүчтөн 2,8 баллга төмөн.

1-сүрөттө көрсөтүлгөндөй, КИИ динамикасы 2012-жылдын төртүнчү кварталынан бери бул көрсөткүчтү өлчөөнүн терс маанидеги -5,5 баллдан 2020-жылдын экинчи жарымындагы +20,5 балл оң мааниге чейин өзгөрүшүн көрсөтөт.

2013-жылдын аягынан тартып КИИ позитивдүү деңгээлге өткөн, бул калктын аткаруу бийлик органдарына болгон позитивдүү мамилесинин жана ишениминин жогорулаганынан кабар берет.

Биринчи жарым жылдыкка салыштырганда экинчи жарым жылдыкта КИИ өсүү тенденциясы байкалып жатканын белгилей кетүү керек, бул биринчи кезекте калк жыл жыйынтыгын өткөн жылдын жыйынтыгына салыштырып көрүп, мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишине бир топ жакшы баа берген.

Бул тенденция 2018-жылы бир аз бузулган, анда II жарым жылдыкта КИИ көрсөткүчү биринчи жарым жылдыктагы КИИ көрсөткүчүнөн 2,2 баллга төмөн болгон. Бул тенденция андан мурдагы жылы да уланган: КИИ 30,5 баллдан 25,0 баллга чейин төмөндөгөн.

1-сүрөттө бүтүндөй республика боюнча жарым жылдыкты өлчөөнүн бүткүл мезгилиндеги КИИнин өзгөрүү динамикасы көрсөтүлгөн.

2-сүрөттө 2013-2020-жылдар аралыгында интегралдык КИИ жана аны түзүүчү индекстердин маанилеринин өзгөрүүсү көрсөтүлгөн. Ошол эле учурда 2019-жылга салыштырмалуу талдоо жүргүзүлүп жаткан мезгилде индекстердин өсүшү байкалган.

Ошону менен бирге өлкөнүн калкынын жеке ишеними 2020-жылдын биринчи жарымында 2019-жылдын экинчи жарымына салыштырмалуу 1,1 баллга төмөндөгөнүн жана 2019-жылдын биринчи жарым жылдыгына салыштырмалуу 1,3 баллга өскөндүгүн белгилей кетүү зарыл.

Өткөн жылдын биринчи жарымында жеке индекстерде да, интегралдык индексте да өсүү тенденциясы байкалган. Жалпы КИИ 2019-жылдын биринчи жарым жылдыгына салыштырмалуу 4 баллга, жеке ишеним индекси - 1,3 баллга, иштин сапаты индекси - 5 баллга, коррупциянын деңгээлинин индекси - 6,5 баллга өскөн.

Талдоо жүргүзүлүп жаткан мезгилде ошондой эле мамлекеттик органдардагы коррупцияны кабыл алууну чагылдырган

коомдун массалык маанайынын жакшырганы байкалган, анткени өлкөнүн жарандарынын коррупциянын абалына берген баасы 13,9 баллдан 20,4 баллга чейин өзгөргөн.

Маалымат үчүн: КИИ эсептөө методикасы боюнча коррупциянын жоктугуна +1 балл делип баа берилет, төмөнкү деңгээлдин болушу +0,5 балл, жогорку деңгээли -0,5 балл, абдан жогорку деңгээл -1 балл.

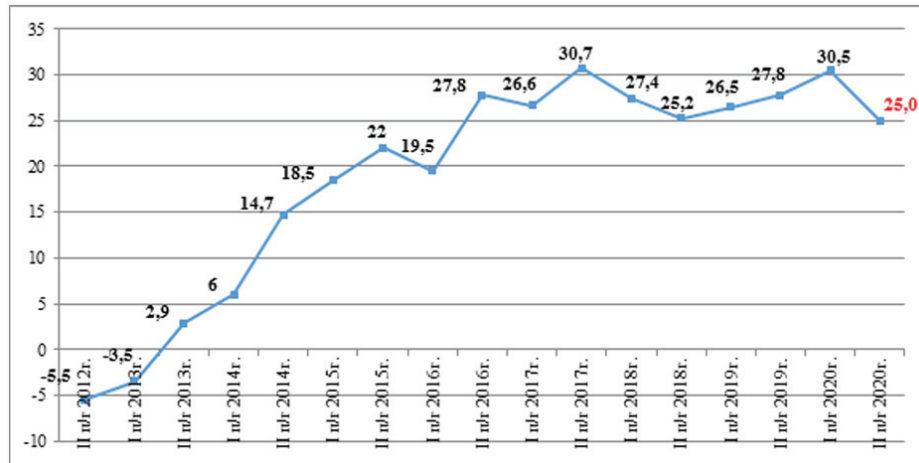
Өлкөдөгү коррупциянын деңгээлине калктын баа берүүсүнүн жакшырышы акыркы жылдардагы республикадагы коррупциялык фактыларды аныктоо, алардын укук коргоо органдарында каралышы, ошондой эле аларды коомдо резонанстуу кеңири талкуулоо менен байланышкан.

Жалпысынан республика боюнча КИИ талданып жаткан мезгилде 30,5 баллды түздү. 3-сүрөттө республиканын мамлекеттик органдарынын тизмеси КИИ маанисинин азаюу тартибинде көрсөтүлгөн, андан республиканын бардык 42 мамлекеттик органы КИИ көрсөткүчүнүн оң мааниси бар зонада турганын көрүүгө болот. Ошол эле учурда КИИнин эң жакшы жана эң начар көрсөткүчтөрү жакшыруу тенденциясына ээ.

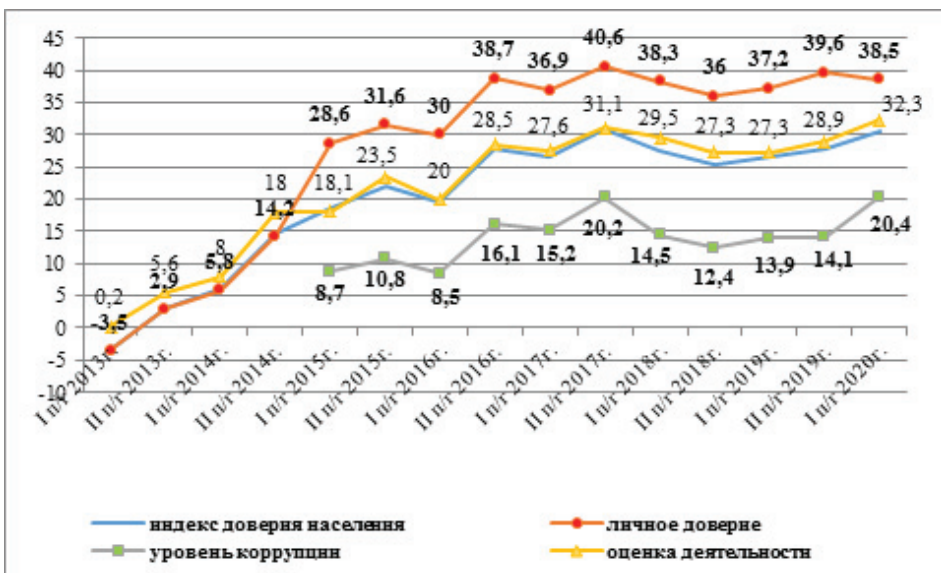
2013-жылдан 2020-жылга чейинки мезгилдеги калкты сурамжылоонун жыйынтыктарын талдоо көрсөткөндөй, интегралдык КИИ боюнча алдыңкы он лидерлердин жана аутсайдерлердин курамы дээрлик өзгөргөн эмес. Ошол эле учурда бул топтордун ичинде мамлекеттик органдардын позицияларында белгилүү бир өзгөрүү бар, бирок алдыңкы ондуктун курамы иш жүзүндө өзгөрүүсүз калган.

2020-жылдын биринчи жарым жылдыгынын жыйынтыгы боюнча мамлекеттик органдардын ичинен калк Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына (51 балл), Жергиликтүү мамлекеттик администрацияларга (49,4 балл), Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн облустар боюнча ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн аппараттарына (49,3 балл), Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине (47,8 балл), Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча мамлекеттик агенттиги (47,1 балл) көбүрөөк ишеним көрсөткөн.

Калк эң төмөнкү ишенбөөчүлүктү КР Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматына (5,7 балл), КР Өкмөтүнө караштуу Жазаларды аткаруу мамлекеттик кызматына (13,5 балл), КР Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик соттук-эксперттик кызматка (17,7 балл), КР Өкмөтүнүн алдындагы Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча фондко (19,2 балл), КР Өкмөтүнүн алдындагы Архитектура, курулуш, турак жай-коммуналдык чарба мамлекеттик агенттигине (21,2 балл) ж.б. билдирген.

1-сүрөт. 2012-2020-жылдардын жарым жылдыктары үчүн калктын ишеним индекси

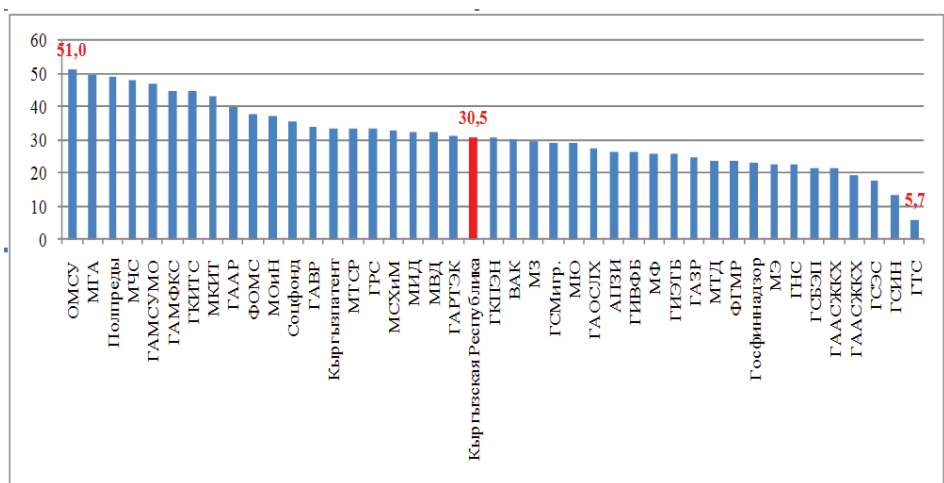

2-сүрөт. 2013-2020-жылдардын жарым жылдыгына карата калктын ишениминин интегралдык жана жеке ишеним, коррупциянын деңгээли, ишке баа берүү индекси

1-таблица. 2019-жылдын экинчи жарымында КИИ боюнча эң алдыңкы позицияны ээлеген жана эң төмөнкү позицияга түшүп калган 10 мамлекеттик орган

Катар N	Эң алдыңкы позицияны ээлеген 10 мамлекеттик орган		Эң төмөнкү позицияга түшүп калган 10 мамлекеттик орган	
	Органдын аты	Балл-дын саны	Органдын аты	Балл-дын саны
1	Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы	51,0	КР Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматы	5,7
2	Жергиликтүү мамлекеттик администрация	49,4	КР Өкмөтүнө караштуу Жазаларды аткаруу мамлекеттик кызматы	13,5
3	КР Өкмөтүнүн облустардагы ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн аппараттары	49,3	КР Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик соттук экспертиза кызматы	17,7
4	КРдин Өзгөчө кырдаалдар министрлиги	47,8	КР Өкмөтүнүн алдындагы Мамлекеттик мүлктү башкаруу фонду	19,2
5	КР Өкмөтүнө караштуу Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча маагенти	47,1	КР Өкмөтүнүн алдындагы Архитектура, курулуш жана турак жай-коммуналдык чарба маагенти	21,2
6	КР Өкмөтүнө караштуу Жаштар иштери, дене тарбия жана спорт маагенти	44,9	КР Өкмөтүнө караштуу Экономикалык кылмыштарга каршы күрөшүү боюнча мамкызмат	21,2
7	КР Маалыматтык технологиялар жана байланыш мамлекеттик комитети	44,8	КР Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматы	22,4
8	КР Маданият, туризм жана маалымат министрлиги	43,2	КР Экономика министрлиги	22,4
9	КР Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу маагенти	40,0	КР Өкмөтүнө караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө мамкызматы	23,0
10	КР Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду	37,5	КР Өкмөтүнүн алдындагы Мамлекеттик материалдык резервдер фонду	23,5

Улуттук стратегиялык изилдөөлөр институтунун маалыматы боюнча даярдаган Д. МЕЙМАНОВ

3-сүрөт. 2020-жылдын биринчи жарым жылдыгында КИИ боюнча мамлекеттик органдардын рейтинг

АЛДАШ МОЛДО

Кыргыз тарыхы көрүнүктүү баатырларга, ойчулдарга гана эмес, таланттуу агартуучуларга да бай. Алардын бири - Алдаш Молдо. Белгилүү илимпоз Советбек Байгазиев аны “Молдо Кылычтын кыргыз тилин окутуу боюнча патриоттук демилгесин Ысык-Көлдө уланткандардын бири, кыргыз агартуунун тарыхындагы биринчи кыргызча кол жазма «Алиппенин» автору» катары сыпаттайт.

“Алдаш Молдо 1876-жылы Жети-Өгүз аймагында туулган. Адегенде айылдык молдодон окуп, андан соң болжол менен 1897–1900-жылдарда Каракол (Пржевальск) калаасындагы Шакир Мужабиров аттуу татар дамбылданын «Усули-Жадид» тартибиндеги медресесин бүтүргөн. Ушул медреседе Алдаш Молдо менен бирге окуган белгилүү манас жыйноочу Ыбрай Абдрахмановдун эскерүүлөрүнө жана Алдаштын өз балдарынын, шакирттеринин күбөлөгөнүнө караганда, ал киши 1905–1906-жылдарда Жети-Өгүздүн Сары-Жон жайлоосунда элдин көмөгү менен курулган боз үйдө бала окутуу үчүн мектеп ачкан. Ошол көчмө боз үй мектебинде Алдаш Молдонун балдарды окутуусу кандай мүнөздө болгондугу тууралуу уулу профессор Абдулхай Алдашев төмөндөгүдөй деп жазат: «Алдаш Молдо өзүнүн устаты Шакир дамбылданын жолун жолдоп, мектебинде жалаң гана диний дарстарды окутпастан, фан дарстарынан да сабак берген, маселен, эсепти төрт амалга чейин, географиянын үч бөлүгүн: жуграфия табигы (физикалык география), жуграфия ирзы (экономгеография), жуграфия саяси (саясий география) деп өзү сабак берип турган» (А.Алдашев. Алдаш Молдо. – Ала-Тоо, 1989, №8). Алдаш Молдо кыргыз калкына светский билимдин зарылдыгын түшүнгөн, улуттун келечегин ойлогон прогрессивдүү инсан болгон. Ал жалпы билим берүүчү предметтер менен катар эле эне тилин окутууну көнүлдүн борборуна коюп, бул багытта жаңы практикалык кадам жасаган. Алдаш алдыда айтылгандай, биринчи жолу өз күчү менен араб арибинин негизинде кол жазма түрүндө кыргызча “Алиппе” түзүп, бул туңгуч окуу куралы аркылуу балдардын сабатын ачып, калкыбыздын төл сөздөрү менен аларды кат жазууга үйрөткөн. Кол жазма “Алиппенин” кабары айлана-төгөрөккө бат эле угулат. Бул “Алиппени” башка мугалимдер келип көчүрүп алышып, өздөрү иштеген мектептерде сабак берүүдө пайдаланышкан. Алдаш Молдонун эне тилибизде “Алиппе” жаратышы

өзүнчө бир тарыхый чоң окуя болгон. “Алиппе” кол жазма түрүндө болсо да, кыргыз тарыхындагы биринчи окуу куралы катары биз үчүн өтө маанилүү.

Алдаш Молдо революциядан кийин 20-жылдардын башталышында Алматыдан кызыл мугалимдердин курсун бүтүп, балдарды окутууга жаңы дем менен активдүү киришет. Мурда мугалим болуп, кыйла тажрыйба топтоп калган Алдаш методикалык жактан изденип, сабакты кызыктуу, жугумдуу, көңүлдүү өтүүнүн камында болот. Ал класста пайдалануу үчүн өзү атайын 50 педагогикалык максатта кыргызча ар кандай кызыктуу чакан тексттерди, ырларды, табышмактарды, тамсилдерди жазып, окуучуларга окутуп, алардын тилин байытууга, сөзүн өстүрүүгө, ой жүгүртүүсүн активдештирүүгө далалат жасаган. Анын төмөндөгү сыяктуу ыр, табышмактары учурунда балдардын, мугалимдердин арасында кеңири тарагандыгын Алдаштын шакирттери, кийин уулу, белгилүү аалым Абдулхай Алдашевге эскерип айтып беришкен. Методикалык – педагогикалык максатта колдонулган алгачкы кыргызча окуу материалдары менен таанышуунун өзү кызыктуу. Окуйлу: Аңгек өзүн жер ойлойт, Акмак өзүн эр ойлойт. Кебер өзүн туз ойлойт, Кемпир өзүн кыз ойлойт. Зулум өзүн ак ойлойт, Сүткор өзүн так ойлойт. Даачан өзүн тыйынсыйт, Наадан өзүн кыйынсыйт. Орой өзүн сылыксыйт, Орок өзүн кылычсыйт. же болбосо: Бир табышмак балалар: Пияла канат турналар. Эти харам, сүтү адал, Не жаныбар, моллалар? (аары) Кыскасы, биздин күнгө жеткен фактылар Алдаш Молдонун таланттуу педагог болгондугун күбөлөп турат. Анын советтик мектепке дагы да ак кызматын өтөөрү шексиз эле. Бирок, тилекке каршы, ага большевиктердин таптык – атеисттик идеологиясынын кесепети тийген. 1925-жылы мугалимдерди аттестациялоо учурунда кызыл комиссиянын мүчөсүнүн «Кудайга ишенесизби?», «Намаз окуйсузбу?» деген суроосуна «ооба» деп чынын айтып, жооп бергендиги диндик жат элемент катары мүнөздөлүп, ишинен бошотулуп, мектептен биротоло четтетилет. Биринчи “Алиппе” түзгөн агартуучуга ушундай мамиле жасалган. Ал замананын тар саясатына нааразы абалда жүрүп, 1930-жылы каза болгон”, - деп жазат Советбек Байгазиев өзүнүн “Ала-Тоодогу агартуу тарыхынын «ак тактары»» аттуу китебинде.

М.САБЫРОВ

**Тогуз-Торо айыл аймагына алынып келинген
Беларусь 82.1 трактор жана
«Тукан» ППТ-041 маркасындагы пресс-подборщик
АУКЦИОН АРКЫЛУУ ИЖАРАГА БЕРИЛЕТ:**

Өткөрүү убактысы: 2022-жыл, 21-январь, саат 10:00

Өткөрүү орду: Казарман айылы, Т.Кожалиев №55

Арыздарды жана документтерди кабыл алуу: Тогуз-Торо айыл өкмөтү, 2022-жылдын 18-январь, саат 17:00го чейин.

АУКЦИОНго катышуу үчүн төмөнкү документтер тапшырылат:

Жеке жактар:

1) Арыз;
2) Паспорттун көчүрмөсү;
3) Кепилдик төлөмдүн квитанциясынын көчүрмөсү;

4) Эгерде документтерди өзүнүн өкүлү аркылуу тапшырса, анда нотариалдык күбөлөндүрүлгөн ишеним кат жана өкүлдүн

паспортунун көчүрмөсү кошо талап кылынат.

Юридикалык жактар:

1) Арыз;
2) Паспорттун, күбөлүктүн көчүрмөсү;
3) Кепилдик төлөмдүн квитанциясынын көчүрмөсү;

4) Уставдын көчүрмөсү;
5) Каттоо күбөлүгүнүн көчүрмөсү;
6) Уюштуруу келишимдин көчүрмөсү;
7) Юридикалык жактын өкүлүнүн ыйгарым укуктарын тастыктоочу документтер ишеним кат же кызмат адамын дайындоо тууралуу буйрук.

Сурап билүү телефону: 03738 5-02-54, Моб.тел.: 0 772 20 54 09, 0700 20 54 09.

ЛЕГЕНДАРЛУУ БААТЫР АЙЫМ ӨЛМӨСХАН АТАБЕКОВА

Социалисттик Эмгектин Баатыры, СССР Жогорку Советинин жана Кыргыз ССР Жогорку Советинин депутаты, мамлекеттик жана коомдук ишмер Өлмөсхан Атабекова 1922-жылы Жалал-Абад облусунун Базар-Коргон районунун Көк-Айдар кыштагында төрөлгөн.

Ал эмгек жолун Базар-Коргон районундагы Киров атындагы колхоздо колхозчу болуп иштөөдөн баштаган. 1940-44-жылдары звено башчысы, 1949-53-жылдары пахтачылык бригаданын бригадери, 1953-жылдан Ленин районундагы Фрунзе атындагы колхоздун башкармасы болгон. Ал башкарган колхоз Ош облусундагы экономикалык жактан алдыңкы чарбага айланып, айдоо жери 2 эсе, малдын саны 78 пайызга, сүт саап алуу 5 эсеге, жүн кыркып алуу 2 эсеге көбөйгөн. Ар гектар жерден 24,6 центнерден пахта жыйналган.

Колхоз өндүрүшүндөгү эң мыкты ишмердиги үчүн 1957-жылы Социалисттик Эмгектин Баатыры наамына татыган. 1958-1962-жылдары СССР Жогорку Советинин, 1959-1984-жылдары Кыргыз ССР Жогорку Советинин депутаты болуп шайланган. 1971-1975-жылдары Кыргыз ССР Жогорку Советинин төрагасынын орун басары кызматын аркалаган. Эмгектеги жетишкендиктери үчүн Ленин, Октябрь Революциясы, Эмгек Кызыл Туу, «Ардак Белгиси» ордендери менен сыйланган.

“Биз Өлмөсхан эженикине барып пахта талааларын, талаа стандартын кыдырдык. Баарынан мыкты талаа станы - “16 кыз” алгачкы кыздар бригадасыныкы экен. Анда бардык шарт түзүлгөн: эс алуу бөлмөсү, китепкана, окуу өткөрүлүүчү класс, бий аянты, уктоочу бөлмөлөр, ашкана, мончо, суу түтүк, тандыр, газ. Стан бир чоң кооз үйдү элестет: туш-тушка илинген кооз килемдер, туш кийиздер, терезелерде жакшынакай пардалар, радио-приемник, телевизор, кир жуугуч жана тигүүчү машиналар. Кыздар пахта өстүрүп жана канатташ кесиптерди өздөштүрүп эле жөн болбостон, улуттук тамак-аштын сырын да, конок күтүүнү да үйрөнүшүп, кийим тигишип, сайма сайышып, түймө түйүшүп, өздөрүнүн себин даярдашат экен. Бул райондогу, же областтагы эле эмес, республикадагы эң мыкты кыздар бригадасы болчу. Өлмөсхан эже ал кыздарды өз кызындай көрүүчү, алар билим алса, турмуш куруп, бактылуу болушса деп тилечү. Кыздар да эжени өз апасындай сыйлашып, уятка калтырышкан жок. Мына ушул ынтымактуу коллективде жыйырмадан ашык үйлөнүү тою өткөрүлдү. Колхозго жаңы көчө салышып, ага бригаданын кыздары үчүн 16 үй тургузулду. Көчөгө “16 кыз” деген ат берилди”, - дейт аны менен замандаш болгон Күлбүбү Бектурганова эже.

“Мен кийинки жолу барганымда кыздар алардын бригадасына совет аялдары комитетинин төрагасы Валентина Терешкова (Ред: советтик туңгуч космонавт айым, учкуч, генерал-майор, коомдук ишмер, Советтер Союзунун Баатыры) келгендигин кубаныч менен айтып беришти. Бул эстен кеткис жолугушуунун

урматы үчүн алар конок үйүнө атайын бурч уюштуруп коюшуптур. Бул жылдары бригада байып алыптыр: бөлмөлөрдө Бельгия килемдери, жаңы телевизор, чай сервиздери. Биз бул мыкты коллективди республиканын Ленин комсомолу сыйлыгын алышы менен куттуктадык», - деп сөзүн улайт Күлбүбү эже.

Өлмөсхан эженин атасы кызынын төрөлгөнүн көрбөй көз жумуптур. Артында төрт баласы калат. Өлмөсхандын апасы оорулуу болгондуктан, бой тартаары менен бир нан үчүн бай кошунасына жалданып иштеп, үй кызматын кылат. Он бешке чыкканда айыл чарба артелине кирип иштейт. Шамдагай кыз пахта тигүүдө да, сугатта да, теримде да алдыда жүргөндүктөн, аны пахтачылык звеносунун жетекчилигине дайындашат. Турмушка чыгып, бирок согуш башталып, күйөөсү Акимжан майданга аттанат. Согуштан оор жарадар болуп келет. Мавлюда аттуу кыздуу болушат. Арадан 4 жыл өтөт. Согуштан алган жараты ырбап, уулу Азимди көрбөй, Акимжан дүйнө салат.

Өлмөсхан эже кайгыга да, түйшүккө да алдырбай колхоздун иши десе, ичкен ашын жерге коюп иштейт. Анын ишмердигин, уюштургучтугун баалашып, колхозго башкармалыкка шайлашат. Жылдар өтүп, мурдагы боз кыштактын ордуна айыл чарба машиналарынын кеңири паркы, гараждары, электр жарыгы, суу түтүгү, стадиону, мончосу, бала бакчасы, маданият сарайы, мектеби, тиричилик үйү, бейтапканасы бар Сейдикум деген айыл түптөлөт.

“Кеңешме, мейли пленум, мейли съезд болобу — Өлмөсхан Атабековага сөз берилгенде зал тымтырс болуп, жапырт кулак түрүп калар эле. Ошондо мүчө-бою келишкен, сымбаттуу Өлмөсхан башын сыймыктуу көтөрүп, трибунага ишенимдүү кадам таштачу. Ал анан колхоздун проблемалары, ишиндеги ийгиликтери, ошол ишти жасап жатышкан ак пейил адамдар, эркектерден кем калбай тең жарыша эмгектенип жүрүшкөн аялдар жөнүндө ээн-эркин, жөнөкөй жана түшүнүктүү баяндап берер эле... Өлмөсхан чечен болчу, жөн эле чечен эмес, уккан адамды арбап өзүнө тартып алган касиети бар эле. Ал адамды баары сыйлачу, аны менен сыймыктанчу”, - деп сыймыктанат Күлбүбү Бектурганова эже.

Өлмөсхан Атабекова 1987-жылы көз жумат. Ал өлгөндөн кийин Сейдикум айыл кеңеши Өлмөсхан Атабекова атындагы айыл кеңеши болуп аталат. Сейдикумга айтылуу скульптор Тургунбай Садыков Өлмөсхан Атабекованын айкелин тургузган. Союз жоюлгандан кийин Өлмөсхан Атабекова атындагы айыл кайрадан Сейдикум айылы болуп аталып калат. Өлмөсхан Атабекованын ак эмгеги, бир эле айылдын, райондун, облустун эмес, бүтүндөй Советтик Кыргызстандын өнүгүүсүнө кошкон зор салымы дайыма тарых барактарында эле эмес, элдин эсинде да муундан муунга өтүп сакталып калат.

Д.МЕЙМАНОВ

КОНРАД АДЕНАУЭР – ЖАҢЫ ГЕРМАНИЯНЫН АТАСЫ

Конрад Аденауэрдин ысымы XX кылымдагы эң оор катастрофадан кийин Германияны чыңдоо, демократиялык кайра куруулар менен байланыштуу. Уинстон Черчилль аны “Бисмарктын мезгилинен берки эң акылдуу саясатчы” катары мүнөздөгөн.

Конрад Герман Йозеф Аденауэр 1876-жылы 5-январда Кёльнде сот катчысынын үй-бүлөсүндө туулган. Гимназияны аяктаган соң Бонн университетинде беш жылдык окуу курсун эки жарым жылда бүтүрүп, “юстициянын кенже кеңешчиси” деген наам алат да, шаардык прокуратурага ишке орношот. 1906-жылы ал обер-бургомистрдин жардамчысы кызматына шайланып, салык магистраты башкармалыгын жетектей баштайт. Бир жылдан кийин шаардын бюджетти биринчи жолу дефициттен арылып, Аденауэр обер-бургомистрдин биринчи орун басары болуп шайланат. Бул өлкөдөгү ири шаарлардын биринин премьер-министри дегендей кызмат эле. Дагы он жылдан кийин болсо ал өлкөдөгү эң жаш обер-бургомистр болуп калат.

Германия биринчи дүйнөлүк согушта жеңилип, союздаштардын репарацияларынын натыйжасында өлкөдө кыйынчылык башталганда шаар башчы элди ачка калтырбаш үчүн натыйжалуу чараларды көрөт. Анын демилгеси менен эттин ордуна соя колдонулган “Кёльн сосискасы” жана жүгөрүнүн, арпанын жана күрүчтүн аралашмасынан турган “Кёльн наны” жасала баштайт.

Аденауэрдин рейхсканцлер бо-

лууга да шансы бар болчу. Бирок, бул учурда Германияда гитлердик диктатура орноп, ал кызматынан алынат. Ага куугунтук башталат. Мурдагы шаар башчы камалып калбаш үчүн шаардан шаарга көчүп, квартирадан квартира которуп, мейманканаларда, монастрларда жашынып жүрөт. Үй-бүлөсүн бага албай, материалдык кыйынчылык тартат. Акырында Рейндин жээгиндеги Рёндорф кыштагына көчүп барып, он эки жыл тышкы дүйнө менен байланышпай, өз тирилиги менен алек болот. Багында гүл өстүрүп, ойлоп табуучулук кылат.

1949-жылы 23-майда Германия Федеративдүү Республикасынын Конституциясы кабыл алынып, 15-сентябрда болсо Конрад Аденауэр федералдык канцлерликке шайланат. Тарапташтары да, атаандаштары да “Аденауэрдин доору” деп аташкан 1950-жылдан 1960-жылга чейин өлкөнүн экономикасы болуп көрбөгөндөй өнүгүп, “немистердин экономикалык керемети” деген аталыш пайда болот.

1963-жылы Аденауэр эл арасында аябай популярдуу болуп турган мезгилинде жаш курагына байланыштуу өз ыктыяры менен кызматынан кетет.

“Мен үчүн эң башкысы - бул жөнөкөй адамдар. Эгер мени түшүнүсө, максатыма жеткен экем деп эсептейм. Мен өлүмдөн коркпойм, бирок, мен көз жуумп кетсем Германия менен Европа эмне болот, мага ошол нерсе кызык болуп жатат”. Анын тиги дүйнөгө кетээрдеги айткан сөздөрү ушул болду...

АДЕНАУЭРДИН УЧКУЛ СӨЗДӨРҮ:

Кээде артка бир кадам жасаганың да максатка умтулуу болуп саналат.

Биз баарыбыз бир асмандын астында жашайбыз, болгону горизонтторубуз гана ар түрдүү.

Адамдын бардык органдары чарчайт, тили гана чарчабайт.

Балдардан, анан журналисттерден этият болуш керек, артыңан таш ыргытып ийиши мүмкүн.

Кээде өзүңө-өзүң да айтпаган нерселер болот.

СССР убагында Грузия эң коррупциялашкан республикалардын бири деп эсептелген, ошондуктан тамашага салып Грузияда Совет бийлиги жок деп айтышчу. Постсоветтик мезгилде – 2003-жылга чейин – Грузия бардык көрсөткүчтөр боюнча мамлекеттик органдардагы паракорчулук жана бюрократия боюнча дүйнөдө алдыңкы орундардын бирин ээлеген. 2003-жылы Грузия Transparency Int уюмунун коррупцияны кабыл алуу индексинде 176 мамлекет ичинен 127-орунда турган. Пара берүү өзгөчө МАИде, жогорку билим берүү системасында, бажы, энергетика жана сот өндүрүшүндө кеңири таралган. Ал эми 2020-жылы ошол эле Transparency Int индексинде Грузия 45-орунда болду.

1990-жылдары жана Розалар революциясына чейин (2003-жылдын ноябры) Эдуард Шеварднадзенин тушунда коррупцияга каршы кампаниялар болгон, бирок алар эпизоддук, кээде көргөзмөлүү эле. 90-жылдардагы экономикалык кыйынчылыктар мезгилиндеги коррупциянын гүлдөшү жана оор экономикалык шарттар республикадан Россия Федерациясына, Украинага, Грецияга, Израилге, Германияга, АКШга массалык түрдө кетүүгө алып келген факторлор болуп калды. Роза революция жана 2004-жылдын январь айындагы президенттик шайлоодон кийин президент Михаил Саакашвили башында турган жаңы бийлик коррупцияга жана кылмыштуулукка «нөлдүк сабырдуулук» саясатын жарыялады. Бир-эки жыл ичинде реформалар жүргүзүлдү – министрликтердин жана мамлекеттик кызматкерлердин саны кыскарды, кесипкөй кадрлар жаңыртылды жана жашарды. Ошол эле учурда мамлекеттик кызматкерлердин маянасы 10-15 эсеге көбөйгөн. «Шок терапиясы» ыкмасы менен жүргүзүлгөн бул процесс мамлекеттик кызматкерлердин кыскартылган бөлүгүнүн нааразычылыгын пайда кылды, бирок бул эч кандай ири нааразылык акциясына алып келген жок. Анын үстүнө калктын чоң бөлүгү бийликтин мындай чараларын жактырды.

Коррупцияга каршы күрөштүн алкагында 2004-2005-жылдары коррупцияга шектүү чиновниктерди кармоо тартибин жөнөкөйлөткөн жана аны сатып алуунун мыйзамдуулугун далилдей албаса, мүлкүн конфискациялоону караган бир катар мыйзам актылары кабыл алынган. Бир катар мурдагы мамлекеттик жогорку кызматтагы

Тажрыйба

ГРУЗИЯ КОРРУПЦИЯНЫ КАНТИП ЖЕҢДИ?

адамдар камакка алынды. Процессуалдык келишим түзүлгөндөн кийин, алардын көбү бюджетке белгилүү каражаттарды төлөп, камактан бошотулган. Кармалгандардын айрымдары соттолгон. Бирок, оппозициянын бир бөлүгү бул аракеттер тандалма экенин айтышкан. Реформалар акыркы 5-7 жылдын ичинде, тактап айтканда, Ички иштер министрлигинин системасында, мамлекеттик жана жарандык абалдын актыларын каттоо кызматтарында, өзгөчө билим берүү системасында жүргүзүлдү. Грузиядагы эң коррупциялашкан системалардын биринин - МАИнин реформасы дароо жана радикалдуу түрдө жүргүзүлдү – 2004-жылдын жайында, бир күнү 15 миңден ашуун жумушчу ошол кездеги МАИнин кызматынан бошотулган жана таптакыр жаңы структура – патрулдук милиция түзүлдү. Бул структурага кызматкерлерди тандоо өтө кылдаттык менен жүргүзүлгөн. Милиция эң заманбап жабдууларды алган, алардын кызматкерлери жергиликтүү стандарттар боюнча жакшы маяна менен камсыз болушкан, тактап айтканда, мурдагыга караганда 5-6 эсе

көп болгон. Ички иштер министрлигинде пара алуу фактыларын ички кызматтык иликтөө менен алектенген башкы инспекция түзүлгөн.

«Мыйзамдагы уурулар» институтун жок кылуу үчүн уюшкан кылмыштуулукка каршы күрөш башталган: СССР убагында жана 2003-жылга чейин мурдагы СССРдеги «мыйзамдагы уурулардын» дээрлик жарымы Грузиянын жергиликтүү тургундары болгон. Ондогон кылмышкерлер камакка алынган, айрым «мыйзамдагы уурулар» КМШ өлкөлөрүнө же Батыш Европага ооп кетишкен. Тиешелүү мыйзамдар кабыл алынып, ага ылайык «мыйзамдагы уурулар» конкреттүү кылмыштар үчүн гана эмес, эл алдында өздөрүн «мыйзамдагы уурулар» деп тааныгандыгы үчүн да жооп беришкен. Реформалар жарандарга кызмат көрсөтүүгө багытталган кесипкөй полицияны түзүүгө мүмкүндүк берген, бул элдин укук коргоо кызматкерлерине болгон ишенимин кыйла жогорулаткан.

Учурда Грузияда кээ бир эл аралык уюмдар жүргүзгөн сурамжылоолор жана изилдөөлөр көрсөткөндөй, өлкө калкы-

нын 87% полицияга ишенет жана Грузия Европанын эң коопсуз өлкөлөрүнүн бири болуп калды. Бул изилдөөлөргө ылайык, элдин полицияга болгон ишеним деңгээли боюнча Грузия Чыгыш Европа өлкөлөрүнүн ичинен биринчи, ал эми Европа өлкөлөрүнүн ичинен үчүнчү орунду ээлеген. Ошондой эле, грузин калкынын 87%ы укук коргоо органдарынын ишине канааттанат жана аларга ишеним көрсөтөт. Тургундардын 96,4%ы өзүн кылмыштан корголгонун сезет, ал эми 60%ы кылмышка күбө болсо, укук коргоо органдары менен кызматташууга даяр.

Коррупцияга каршы күрөштүн маанилүү кадамы дээрлик бардык түзүмдөрдө «бир терезе» принцибин киргизүү болду, ал бюрократиялык тоскоолдуктарды минималдуу деңгээлге түшүрдү. Бул принцип Грузиянын Ички иштер министрлигинин кызмат агенттигинде колдонулат, ал калктан арыздарды кабыл алуу, айдоочулук күбөлүктөрдү жана башка ар кандай күбөлүктөрдү берүү, ошондой эле машиналарды каттоо сыяктуу көптөгөн функцияларды аткарат. Бир нече мүнөттө лицензия алууга, унааны кайра каттоого болот. 2008 –жылдан тартып электрондук документ аркылуу иштөө программасы иштей баштады, бул өлкөнүн жарандарына бардык зарыл болгон документтерди тез убакытта алууга мүмкүндүк берди. Реформалар 2004-жылга чейин коррупциянын деңгээли абдан жогору болгон бажы бөлүмүндө да жүргүзүлгөн. 2004-2005-жылдары бул системада көптөгөн кадрдык алмашуулар болду. Укук бузууларга тиешеси бар кызматкерлер камакка алынып, алар массалык маалымат каражаттарында кеңири чагылдырылган. Бир катар бажы көзөмөл пункттарында дээрлик бардык кызматкерлер иштен алынган, алардын олуттуу бөлүгү камакка алынып, сотко өткөрүлгөн. Билим берүү системасы да реформаланды – пара берүү жок кылынды.

Н.САБЫРОВ

КАНАЙЫМДЫН ХАН САРАЙЫ

Казакстандын экс-президентинин кызы Алия Назарбаева 2006-жылы Лондондун түндүгүнөн 8,75 млн фунт стерлингге (900 млн рубль) хан сарай сатып алганы белгилүү болду. Мындан тышкары, канайымдын Дубайда 14 млн долларлык үйү, баасы 198 млн фунт стерлинг (дээрлик 2 млрд рубль) турган жогорку комфортабелдүү Bombardier Challenger менчик самолету бар.

Чет элдик ЖМКлардын жазганына караганда, канайымдын кымбат баалуу үй менен самолет сатып алганы кокусунан, Алия менен анын каржылык маселелерин чечип жүргөн кеңешчилеринин ортосунда чыр чыкканынан улам билинип калган. Экс-президенттин кызы аларды менин акчаларымды мыйзамсыз энчилеп алышты деп 165 млн фунт стерлингге сотко берип, бирок кийин тараптар өз ара ынтымакка келишкендери айтылууда.

2006-жылы Алия Назарбаева өзүнө таандык акциялардын бир бөлүгүн сатып, сатыктан түшкөн 325 млн долларды Казакстандан сыртка чыгарып кеткен.

АЛ ӨЛӨӨРҮН КҮН МУРУН БИЛГЕН

Адвокат Хусейн Мохаммад Мунибдин айтымында, Ирактын мурдагы президенти Саддам Хусейн сот процесси ага өлүм өкүмүн чыгаруу менен бүтөөрүн алдын ала билген. Бирок, ошого карабастан, тынчсызданып, же өзүн жоготкон эмес.

"Ал бул жагынан чыныгы эркек эле. Биз бир да жолу ал бирдемеден коркконун сезген жокпуз. Сөзүндө да, сүйлөө манерасында да эч кандай кабатырлануу байкалбады. Ал юридика факультетинин бүтүрүүчүсү катары сүйлөп, бул сот мыйзамсыз экенин билгендиктен, жалган процесстин бетин ачуу максатында кээ бир укуктук жагдайларды гана тактап сурап атты. Ал башын бийик көтөрүп, абийир менен өлдү. Биз баарыбыз телевизордон көргөн дарга асуу учуру менин сөзүм чын экенин ырастап турат", - деди Муниб.

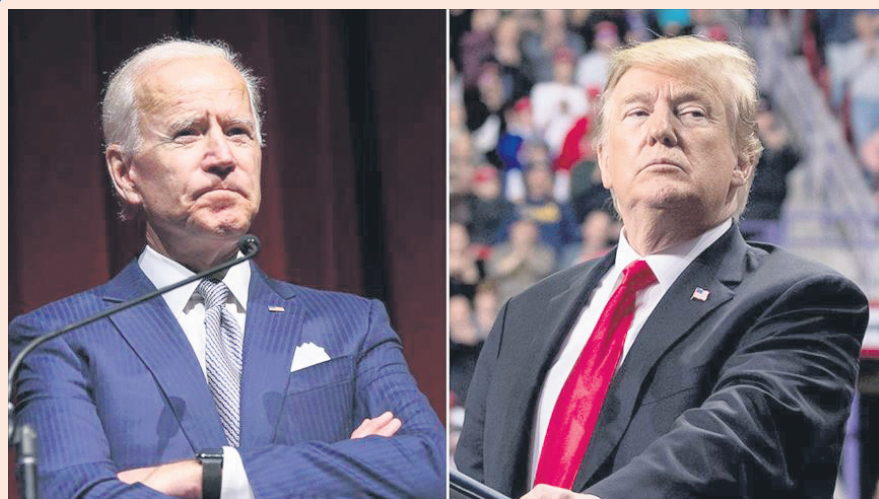

АДАМДЫН ЖАНЫ КАЕРДЕ?

Россиялык атактуу хирург, РАНдын академиги Лео Бокерия адамдын жаны кайсыл жерде жайгашканын айтты. "Менден көп кишилер адамдын жаны кайсыл жерде деп сурашат. Мен айтам: жан кан айлануу системасында жайгашкан. Кан айлануу токтогондо адамдын жашоосу да токтойт".

Бокерия буга чейин адам өмүрүн кантип узартуу керектиги боюнча да өз пикирин билдирген болчу. Анын айтымында, жумасына эки саат жөө жүргөн кишилер отургандарга караганда алты-сегиз жыл көп жашайт. Ал ковид менен ооругандарга да өз кеңешин айтты. Хирургдун пикири боюнча, дем алуу системасын калыбына келтирүү үчүн саатына он беш мүнөт үн чыгара окуш керек.

БАЙДЕН МЕНЕН ТРАМП БИРИ-БИРИН КҮНӨӨЛӨДҮ

АКШнын Президенти Джо Байден Капитолийге жасалган чабуулдун бир жылдыгына карата сөз сүйлөп, Американын мурдагы лидерин 2020-жылдагы шайлоонун жыйынтыгы боюнча бийликти тынч жол менен өткөрүп берүүгө тоскоолдук кылган деп күнөөлөп чыкты. "Ал үчүн принцип эмес, бийлик маанилүү. Ошон үчүн жанагындай ишти жасады", - деди Байден. Бирок, 25 мүнөткө созулган сөзүндө ал бир да жолу атаандашынын атын атаган жок.

Өз кезегинде экс-президент Дональд Трамп Байденди элди өзүнүн тышкы жана ички саясатта кетирген катачылыктарынан алагды кылгысы келип жатат деп күнөөлөдү.

2021-жылдын 6-январында АКШнын экс-президенти Дональд Трамптын тарапкерлеринин митинги учурунда Капитолийдин имаратына чабуул жасалып, анын натыйжасында беш киши курман болуп, ондогон киши кармалган.

19 КИШЕНИ ӨМҮРҮН АЛГАН ӨРТ

Нью-Йорк шаарынын Бронкс районундагы көп кабаттуу үйлөрдүн биринен өрт чыгып, 19 киши набыт болду. Жергиликтүү ЖМКлардын жазганына караганда, өрт жекшемби күнү эртең менен чыккан. Өрт өчүрүүчүлөр окуя болгон жерге 3 мүнөттө жетип келишип, 200 киши жалынды өчүрүүгө аракет кылышкан. Набыт болгон 19 киши газга ууланып өлгөн болушу мүмкүн. Алардын арасында тогуз бала бар. Баары болуп 60 киши жабыр тарткан, алардын 32синин абалы оор.

Шаардык өрт өчүрүү кызматынын маалыматы боюнча, 19 кабаттуу имараттагы өрт чыгышына бузук электр жылыткыч себеп болгон.

ЖАҢЫ МИЛЛИОНЕРЛЕР ПАЙДА БОЛДУ

Москвада "Русское лотонун" жаңы жылдык 1421- ойнолушунун натыйжасында эки лотореялык мультимиллионер пайда болду. Алардын бири Москванын, экинчиси Краснодар крайынын тургуну. Экөө 1 миллиард рублду 500 млн рублдан бөлүп алышат.

Андан сырткары, оюндун 52 катышуучусу 1 миллиондон, 64 катышуучу 750 миң рублдан утушка ээ болушту. Баары болуп жаңы жылдык тиражда 2 975 миллиард рубль ойнотулду.

